

КОНВЕНЦИЈА ЗА ПРАВТА НА ДЕТЕТО

НА ЈАЗИК РАЗБИРЛИВ ЗА ДЕЦА

„Права“ се нешта што секое дете треба да ги има или да може да ги остварува. Сите деца имаат исти права. Тие права се наведени во Конвенцијата за правата на детето на Обединетите нации. овие права се поврзани меѓу себе и сите се еднакво важни. Секогаш кога зборуваме, за правата на детето мораме да размислуваме во однос на тоа што е најдобро за децата во дадена ситуација, и што е клучно за нивниот живот и како да се заштитат и да не бидат повредени. И Вие како деца како што растете, така ќе добивате поголема одговорност и можност да правите свој избор, односно да ги остварувате своите права.

„Конвенција е договор помеѓу различни земји за почитување на иста правна рамка. Твојата земја ја ратификуваше Конвенцијата за правата на детето на 26 јануари 1990 (како дел од Југославија) и на 2 декември 1993 година (откако стана независна држава). Тоа значи дека твојата држава треба да обезбеди секое дете да ги има сите права од Конвенцијата.

Член 1 – Кој ги има тие права?

Секој на возраст под 18 години е дете и ги има тие права.

Член 2 – Право на недискриминација (Право да нема дискриминација)

Сите деца ги имаат овие права, без разлика кои се, каде живеат, што работат нивните родители, на кој јазик зборуваат, која е нивната религија, без разлика дали се момче или девојче, која е нивната култура, дали имаат попреченост, дали се богати или сиромашни. Со ниедно дете не треба да се постапува неправично на било која основа.

Член 3 – Сè мора да биде во твојот најдобар интерес

Сите треба да го прават тоа што е најдобро за тебе. Кога луѓето и институциите носат одлуки, треба да размислат како нивните одлуки ќе влијаат на децата.

Член 4 – Право на остварување на твоите права

Државата има одговорност да обезбеди заштита на твоите права. Таа мора да му помогне на твоето семејство да создаде услови и средина во која ти ќе можеш

да растеш и да го остваруваш својот потенцијал.

Член 5 – Право да добиваш насоки од твоето семејство

Твоето семејство има одговорност да ти помогне да научиш како да ги остваруваш своите права, и да обезбеди почитување на твоите права.

Член 6 – Право на живот, опстанок и развој

Сите деца имаат право на живот а државата треба да направи сè за сите деца да можат да опстанат и да се развиваат.

Член 7 – Право на име и на државјанство

Имаш право на име од самото раѓање и доколку е можно да ги познаваш своите родители и тие да се грижат за тебе. Твоето име треба да биде запишано во матична книга на родените, а со тоа ќе биде признато во сите документи. Имаш право на државјанство (да припаѓаш на земјата).

Член 8 – Право на идентитет

Имаш право на свој сопствен идентитет, државјанство, име и семејни односи. Никој не смее да ти го одземе тоа. Исто така, треба да поседуваш официјален документ - како што е извод од матичната книга на родените, а подоцна и лична карта.

Член 9 – Право на семејство што се грижи за тебе

Имаш право да живееш со родител(-ите), освен во случаи кога тоа е лошо за тебе. Имаш право да живееш со семејство кое се грижи за тебе. Ако твоите родители се разделени, имаш право да одржуваш контакти со двајцата родители, освен доколку тоа не ти наштетува.

Член 10 – Право да бидеш повторно со своето семејство

Кога детето или родителите живеат во различни земји треба да им се дозволи да се движат помеѓу тие земји така што децата и родителите ќе останат во контакт или повторно ќе можат да живеат заедно како семејство.

Член 11 – Право на заштита од киднапирање

Имаш право на заштита од незаконско изнесување од твојата земја, односно право на

заштита ако те задржуваат во странство, спротивно на твојата волја.

Член 12 – Право да кажеш што мислиш

Имаш право да го дадеш, односно да го кажеш своето мислење, а возрасните треба да те сослушаат и да го примат твоето мислење сериозно. Ова особено важи кога треба да се носат одлуки кои тебе те засегаат.

Член 13 – Право да се изразиш на најразлични начини

Имаш право да откриваш работи и да го споделуваш своето мислење со останатите, преку зборување, цртање, пишување или на било кој друг начин, освен доколку тоа не ги повредува или навредува другите луѓе.

Член 14 – Право на своја вера

Имаш право да ја одбереш својата религија или вера. Твоите родители треба да ти помогнат да одлучиш што е добро, а што лошо, и што е она што е најдобро за тебе.

Член 15 – Право на здружување и мирно собирање

Имаш право да се приклучуваш или да формираш групи и заедно со други деца и млади луѓе да ги искажуваш своите ставови, сè додека тоа не ги повредува другите.

Член 16 – Право на приватност

Имаш право на приватност. Имаш право на заштита од напади врз начинот на кој живееш, семејството и работите кои ти припаѓаат на тебе.

Член 17 – Право на информации кои ги разбираш

Имаш право да добиваш информации кои се важни за твојата добросостојба, и тоа од телевизија, книги, радио, весници, компјутери и други извори. Имаш право на заштита од информации и материјали кои се штетни за тебе и насоки за да ги најдеш и да ги разбереш информациите што ти се потребни.

Член 18 – Право за тебе да се грижат твоите родители или старатели

Имаш право за тебе да се грижат подеднакво твоите родители/родител На родителот/ите или твојот старател ако има потреба треба да им се даде помош околу грижата за тебе и твоето воспитување и развој, како и твое згрижување додека се тие на работа

Член 19 – Право на заштита од насилство

Имаш право да добиваш соодветна грижа и заштита од повредување и малтретирање, телесно и умствено било да е тоа од страна на твоите родители или од било кој друг.

Член 20 – Право на грижа во семејна средина

Ако твоето семејство не може да се грижи за тебе, тогаш за тебе треба соодветно да се грижи друго семејство или установа ---- кои ја почитуваат твојата религија, култура и јазик.

Член 21 – Право на грижа ако си посвоен/а

Имаш право на грижа и заштита доколку си посвоен/а или сместен/а во згрижувачко семејство, при што сегогаш

ќе се води сметка за тоа што е најдобро за тебе

Член 22 – Право на специјална заштита ако си бегалец

Имаш право на специјална заштита и помош ако си бегалец (ако си бил присилен/а да го напуштиш домот и да живееш во друга земја), и притоа ги имаш сите права од оваа конвенција.

Член 23 – Право на дополнителна поддршка ако имаш попреченост

Ако имаш попреченост, имаш право на дополнителна поддршка за да можеш да одиш на училиште, да се лекуваш и да се развиваш за да водиш целосен и независен живот. Ги имаш сите права од оваа Конвенција, како и правата од Конвенцијата за лицата со попреченост.

Член 24 – Право на најдобра здравствена заштита

Имаш право на најдобра можна здравствена заштита, безбедна вода за пиење, добра исхрана, чиста и безбедна животна средина, и информации кои ќе ти

помогнат да бидеш во добра состојба.

Член 25 – Право да се провери во какви услови си сместен/а ако не живееш дома

Доколку се наоѓаш во некоја установа или не престојуваш дома заради други ситуации, имаш право редовно да се контролира дали сместувањето дава ефект, дали се подобрува состојбата за да се утврди дали тоа е најсоодветно и најдобро за тебе.

Член 26 – Право на социјална заштита

Имаш право на дополнителни финансиски средства од државата ако твоето семејство поради материјалната состојба има потреба од тоа.

Член 27 – Право на животен стандард неопходен за твој правилен развој

Имаш право на храна, облека, безбедно место за живеење и право да бидат задоволени твоите основни потреби. Треба да живееш во услови што ќе ти овозможат правилен развој, како и другите деца .

Член 28 – Право на образование

Имаш право на добро, квалитетно и бесплатно образование. Треба да те поттикнуваат редовно да одиш на настава и да се образуваш до највисокото ниво. Твоето училиште треба да биде безбедно место каде се води сметка за дисциплината со почитување на твоето достоинство.

Богатите земји треба да им помогнат на посиромашните земји за да нема деца надвор од училиште и се повеќе да се развиваат техниките и методите во наставата..

Член 29 – Право на образование кое ти помага да ги развиваш своите најдобри особини и способности

Образованието треба да ти помогне да ги користиш и развиваш своите таленти и способности. Тоа, исто така треба да ти помогне да научиш како да живееш во мир, да ја чуваш животната средина и да ги почитуваш родителите и другите луѓе, сопствената култура и традиција, но и културата и традицијата на другите луѓе.

Член 30 – Право на заштита на твојата култура кога таа се разликува од културата на повеќето други луѓе

Имаш право да го научиш и да го користиш јазикот на твоето семејство како и обичаите на твоето семејство без разлика дали повеќето од луѓето во земјата во која живееш ги користат. На малцинските и домородните групи им е потребна посебна заштита на ова право.

Член 31 – Право на игра и одмор

Имаш право на одмор, игра и да се вклучуваш во најразлични активности.

Член 32 – Право на заштита од работа што е опасна и те спречува да одиш на училиште

Не треба да ти дозволуваат да вршиш работи што може да бидат штетни за тебе, што се лоши за твоето здравје и заради кои не можеш да одиш на училиште. Ако работиш, имаш право на безбедни услови за работа и да добиваш правична плата.

Член 33 – Право на заштита од дрога

Имаш право на заштита од дрога и од бизнисот на производство и продавање дрога.

Член 34 – Право на заштита од сексуална злоупотреба

Имаш право на заштита од сексуална злоупотреба. Никој не смее да те допира или да бара од тебе да покажуваш делови од твоето голо тело. Никој не смее да бара од тебе да допираш или да ти покажува свои делови од телото. Возрасните треба да те заштитат од луѓето кои сакаат да ти наштетат на овој начин.

Член 35 – Право на заштита од киднапирање и продавање

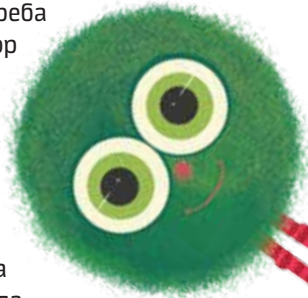
Никому не му е дозволено да те киднапира или да те продава. Државата треба да направи сè да спречи да се најдеш во таква состојба, во која си доведен против твојата волја.

Член 36 – Право на заштита од активности кои можат да му наштетат на твојот развој

Имаш право на заштита од било каков вид на експлоатација (да те искористуваат).

Член 37 – Право на заштита од суровост и понижување ако си го прекршил/а законот.

Никому не му е дозволено да те казнува на суров или на начин со кој те понижува доколку дојдеш во судир со законот. Никогаш не треба да те стават во притвор заедно со возрасни лица и секогаш треба да имаш контакт со твоето семејство. Кога си лишен/а од слобода имаш право на правна помош и имаш право да поставуваш прашања. Судијата или друг орган треба навремено да донесе одлука за твојот случај.

Член 38 – Право на заштита во време на војна

Имаш право на заштита и слобода во воена состојба. Твојата влада не треба да дозволи деца под 15 годишна возраст да одат во војска. Ако се наоѓаш во воена зона, треба да добиваш посебна заштита.

Член 39 – Право на помош ако постапувале лошо со тебе

Имаш право на помош доколку си бил/а повреден/а, занемарен/а или лошо постапувале со тебе.

Член 40 – Право на правна помош и фер постапување при судир со законот

Ако си обвинет/а дека си го прекршил/а законот, треба да добиеш правна помош и фер третман од луѓето кои работат во правосудниот систем. Ќе те испратат во затвор само доколку се докаже дека си сторил некое тешко кривично дело. Секогаш треба да се преземат мерки за

подобрување на твоето однесување во општеството.

Член 41 – Право на најдобра заштита на твоите права

Ако законите во твојата земја обезбедуваат подобра заштита на твоите права отколку членовите во оваа конвенција, тогаш треба да се применуваат тие закони.

Член 42 – Право да си ги познаваш твоите права

Имаш право да ги знаеш своите права! Возрасните, исто така треба да ги познаваат тие права и да ти помогнат да ги дознаеш.

Членови од 43 до 54 - Овие членови даваат објаснување како владите и меѓународните организации како што е УНИЦЕФ ќе работат за да обезбедат ти и другите деца да бидете заштитени преку остварување на горенаведените права како права на детето.

design: www.komamk

www.detskiprava.mk

unicef

Република Македонија
НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ
Republika e Magedonisë
AVOKATI I POPULLIT
OMBUDSMAN
Republic of Macedonia